

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ’Я УКРАЇНИ

Проф. І. М. Скрипник, проф. В. К. Ліхачов, доц. Л. М. Добровольська,
канд. мед. наук Г. С. Маслова, канд. мед. наук О. О. Тарановська

Вищий державний навчальний заклад України
«Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

Із розвитком науки, техніки і медичних технологій постійно підвищуються вимоги до рівня знань і вмінь працівників системи охорони здоров’я, у зв’язку з чим виникає необхідність підвищення кваліфікації лікарів у вигляді безперервної професійної освіти. Сучасна післядипломна освіта реалізується через переход від кваліфікаційної моделі фахівця до компетентностної. Безперервний професійний розвиток відбувається як особистим спілкуванням, так і через використання дистанційного навчання.

Ключові слова: безперервна професійна освіта, післядипломне навчання лікарів, дистанційне навчання.

СОВРЕМЕННЫЕ ТРЕБОВАНИЯ К ПОСЛЕДИПЛОМНОМУ ОБРАЗОВАНИЮ В СИСТЕМЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УКРАИНЫ

Проф. И. Н. Скрыпник, проф. В. К. Лихачев,
доц. Л. Н. Добровольская,
канд. мед. наук Г. С. Маслова,
канд. мед. наук Е. А. Тарановская

С развитием науки, техники и медицинских технологий постоянно повышаются требования к уровню знаний и умений работников системы здравоохранения, в связи с чем возникла необходимость повышения квалификации врачей в виде непрерывного профессионального образования. Современное последипломное образование реализуется через переход от квалификационной модели специалиста до компетентностной. Непрерывное профессиональное развитие происходит как путем личного общения, так и через использование дистанционного обучения.

Ключевые слова: непрерывное профессиональное образование, последипломное обучение врачей, дистанционное обучение.

Останнім часом у зв’язку зі швидкими темпами розвитку медичної науки у медичних працівників виникає необхідність постійного вдосконалення навичок використання діагностичних засобів, лікувально-діагностичної апаратури, засвоєння нових підходів до лікування і профілактики патологічних станів [1, 6, 7].

Досвід роботи системи медичної післядипломної освіти останніх років засвідчує, що підвищення кваліфікації лікарів відбувається поповненням їх професійних знань і вмінь за рахунок інновацій, якими збагатилася медицина за певний час [4].

Відбулася принципова зміна системи накопичення і передачі знань, згідно з чим виникла потреба докладати певних зусиль для підтримання високого професійного рівня.

MODERN REQUIREMENTS TO THE POSTGRADUATE EDUCATION IN THE SYSTEM OF HEALTHCARE OF UKRAINE

I. M. Skrypnik, V. K. Likhachev,
L. M. Dobrovolska, A. S. Maslova,
O. O. Taranovska

Today qualifications of the doctor are need to increase the doctors in the form of continuous professional education, in connection with the development of modern science, technology and medical technology and constantly increasing of requirements for level of knowledge and skills of health workers. Modern postgraduate education is implemented through the transition of model of a specialist from qualificational to competent. Continuing professional development occurs both through personal communication or through the use of distance learning.

Key words: continuous vocational education, post-graduate education of doctors, distance learning.

підготовку сучасного спеціаліста до самостійної професійної діяльності лише протягом його навчання у вищому навчальному закладі. У зв’язку з розвитком науки, техніки і медичних технологій життя постійно диктує нові вимоги до рівня знань і вмінь працівників сфері охорони здоров’я, внаслідок чого у фахівців формується потреба докладати певних зусиль для підтримання високого професійного рівня.

Уперше положення про доцільність постійного безперервного професійного навчання лікарів сформульовано в 60-х роках ХХ століття в базових документах ВООЗ про післядипломну освіту. Було введено поняття «безперервний професійний розвиток» лікарів і провізорів як необхідну складову

ефективної кадрової політики у сфері охорони здоров'я будь-якої держави. В Україні Концепцію безперервної освіти ухвалено у 2008 р.

Нині світова медична освіта складається не лише з переддипломного та післядипломного навчання фахівця, а й із безперервного професійного зростання протягом життя, котре розглядається як самостійна освіта, що базується на підставі власного досвіду, досвіду вчителів, колег, науковців і може реалізуватися шляхом як безпосереднього особистого спілкування, так і через використання дистанційного навчання, віртуальних навчальних установ, електронних підручників тощо.

Матеріали, що використовуються для дистанційного навчання, можуть бути підготовлені у вигляді:

- інформації, викладеної на паперових носіях;
- матеріалів для самостійної роботи (ситуаційні задачі, тестові завдання для інтерактивного вивчення), отриманих через Інтернет або з магнітного носія;
- проведення відеоконференцій;
- навчання за допомогою систем телебачення та супутникових каналів передачі даних.

Мотивація до оволодіння знаннями протягом усього життя є суттєвою складовою всіх етапів сучасної медичної освіти. Така мотивація складається із фахового бажання лікаря надавати оптимальну допомогу кожному пацієнту, поваги до вимог суспільства, поєднання задоволеності працею із одночасним запобіганням власному психоемоційному «вигоранню».

Сучасні підходи до підвищення кваліфікації медичних працівників у аспекті їх професійної комунікації потребують особливого осмислення у зв'язку з процесами інтеграції України до Євросоюзу.

Останнім часом у багатьох країнах світу реалізується перехід від кваліфікаційної моделі фахівця до компетентністної. Кваліфікація визначає функціональну відповідність між вимогами професії та метою освіти, а компетентність включає можливості особистості діяти адекватно у більш широких сферах, тобто в соціумі [2, 3].

Потенційні ключові компетенції лікарів визначаються здатністю до ефективної самостійної діяльності і містять [5]:

- володіння знаннями з найважливіших проблем охорони здоров'я і підвищення вимог до власної професійної діяльності;
- позитивне ставлення до власного здоров'я і здорового способу життя;
- підвищення особистого і професійного рівня інтелекту;
- взаємодію з соціумом (медичне середовище), комунікаційну співпрацю:
 - колегіальну співпрацю;
 - стосунки «лікар – пацієнт»;

- готовність до виконання професійних завдань, ураховуючи сучасні інформаційні інновації.

Отже, в сучасному суспільстві імідж фахівця оцінюють за його професійною медичною компетентністю, професійними комунікативними навичками й особистісним зростанням. Професійну компетентність медичного працівника розглядають як високий рівень знань, умінь і навичок, а також професійно важливих особистих рис, що створюють можливість якісно й ефективно вести фахову трудову діяльність.

Формування і подальше підвищення рівня професійної компетентності прямо залежить від варіабельної соціально-економічної ситуації та інтеграції сучасних інновацій у трудову діяльність.

Існує загальнозвінаний термін — «старіння знань». Якщо дотримуватися позиції обчислення «старіння знань» фахівця (одиниця виміру якого у США включає період «напівроздаду» компетентності, тобто зниження її на 50 % унаслідок появи нової інформації), то в медицині цей період настає раніше ніж через 5 років [5]. Виникає потреба в організації післядипломної освіти лікарів, ураховуючи розвиток сучасних технологій, досягнення всіх галузей медичної та фармацевтичної науки й принцип «освіта через усе життя».

Вагомим чинником успішності заходів із підвищення кваліфікації лікарів є безпосередня роль викладача, який має бути підготовленим до інформування і супроводу всього освітнього процесу, надаючи тим, хто навчається, можливість самим планувати, коригувати, реалізовувати й оцінювати власні дії. Неможливо ефективно навчитися будь-чому, просто опановуючи теорію або слухаючи лекції. Основний підхід до клінічного навчання базується на свідомому і мотивованому тренуванні. Але навчання не може бути ефективним, якщо нові дії виконуються механічно, без проведення відповідного аналізу і підбиття підсумків.

ВИСНОВКИ

Запорукою високої якості надання сучасної медичної допомоги є безперервне післядипломне навчання лікарів, яке базується на принципах доказової медицини з застосуванням сучасних освітніх методик (упровадження дистанційного навчання), проведення циклів семінарів, практичних тренінгів (у тому числі й мультидисциплінарних), використання аудіовізуальних і електронних засобів, підготовлених для самостійного навчання буклетів, забезпечення можливості стажування на робочому місці. Усе це дає змогу молодим спеціалістам засвоїти, а досвідченим фахівцям уdosконалити свої практичні навички та поновити і поповнити теоретичні знання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безперервний професійний розвиток у сучасній післядипломній освіті лікарів / I. M. Скрипник, В. К. Ліхачов, Л. М. Добровольська [та ін.] // Світ медицини та біології. — 2013. — №2 (37). — С. 155–157.
2. Дубасенюк О. А. Професійна педагогічна освіта: компетентністний підхід: монографія / О. А. Дубасенюк. — Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. — С. 19–35.
3. Компетентністний підхід до підготовки фахівця у вищому навчальному закладі / А. Я. Ходорчук, Т. С. Струбайло // Мед. освіта. — 2010. — №2. — С. 154–157.
4. Методические аспекты последипломного образования и непрерывного профессионального развития врачей общей практики / С. Д. Шаповал, С. Н. Дмитриева, В. А. Одринский // Міжнарод. мед. журн.: спец. випуск. — 2005. — Травень. — С. 157.
5. Національні підходи до впровадження системи регіоналізації перинатальної допомоги в Україні: практичні настанови / За ред. Р. О. Моісеєнко. — МОЗ України, 2012. — 111 с.
6. Проблемы высшего медицинского образования / М. П. Захараш, А. И. Пойда, В. М. Мельник [и др.] // Проблеми сучасної медичної науки та освіти. — 2010. — № 1. — С. 9–14.
7. Раздумья о последипломном образовании / Л. Д. Тондий, С. И. Ткач, О. Л. Тондий // Проблеми сучасної медичної науки та освіти. — 2010. — № 1. — С. 58–64.